

Είναι, Μ. Παπαδημητρίου

... οι κουκουναριές στο πεζοδρόμιο που άπλωσαν ρίζες
κάτω απ' την ασφαλτο και τη γκάστρωσαν
ο τσαλαπετεινός που δε φάνηκε Απρίλης μήνας , αλήθεια
κλωνάρια απ' αγριοπρίναρα φουρκάλες από ελάτια
θέλω να στρώνω στοιβανιές κι απάνω να πλαγιάζω
είναι η ασφυξία της τσιμεντένιας πρωτεύουσας ξανά πάντα
ένα Πάσχα χιονισμένο στις Κυκλάδες μηδέν Κελσίου
η λεμονιά η αλέμονη στη λάσπη της βροχής να κοκκινίζει
θέλω ν' ακούω τριγύρω μου πεύκα κι οξιές να σκούζουν
ν' ακούω τον ήχο της βροχής και να γλυκοκοιμιέμαι
είναι ποτάμια τοξικά και δάση αποκαΐδια, ζώνες νεκρές
πνίχτρες βροχές, ρέματα μπαζωμένα, καταραμένα υστερνά
θέλω κρεμάμενα νερά δεξιά-ζερβιά να βλέπω
είναι λόγια, πρωτόκολλα, μηχανισμοί, αποφάσεις
φαινόμενα ακρότατα, η ανακύκλωση της απάθειας
ο βίος ο αβίωτος και ο κακός μας ο καιρός ο άχαρος
θέλω...μα δεν έχω φτερά, δεν έχω κλαπατάρια
είναι η παραίτηση η απόσταση η ερημιά η απόγνωση
οι μετρήσεις του Εθνικού Αστεροσκοπείου στο βρόντο
εγώ κι εσύ που δεν φταίμε νομίζουμε, κατά τύχη μαζί
ανέστιοι πολίτες της φτώχειας, συλλέκτες του τίποτα
και τυραννιέμαι, και πονώ, και σβιέμαι νύχτα-μέρα
με ένα ποίημα από καρδιάς αποκαρδιωμένο κι αδέσποτο
στο γκρίζο φόντο των καιρών, άλλοτε ουρανός.

Μάρω Παπαδημητρίου (Ελλάδα)
(ένθετοι στίχοι: Κ. Κρυστάλλης, Στο σταυραητό)

Poeticanet.gr

<https://www.poeticanet.gr/oikos-poiisi-a-1508.html>

A.

Στο παραπάνω ποίημα η ποιήτρια έχει συμπεριλάβει στίχους από το ποίημα « Στο Σταυραητό» του Κ. Κρυστάλλη. Να εργαστείτε σε ομάδες και να εντοπίσετε διαφορές και αντιθέσεις ανάμεσα στους στίχους του Κρυστάλλη, που εμφανίζονται τονισμένοι, και στο υπόλοιπο ποίημα

- Ως προς το ύφος του λόγου
- Ως προς τη λειτουργία ρηματικών προσώπων
- Ως προς την τροπικότητα της γλώσσας.

B.

- Να εντοπίσετε στο παραπάνω ποίημα εικόνες που αποδεικνύουν το βιασμό του περιβάλλοντος στο πλαίσιο των σύγχρονων μεγαλουπόλεων, του αστικού τρόπου ζωής αλλά και της κλιματικής αλλαγής.
- Ποια αισθήματα σου δημιουργούν αυτές οι εικόνες;

Γ. Βασικό χαρακτηριστικό της γλώσσας στη νεωτερική ποίηση είναι, μεταξύ άλλων, τα γλωσσικά ευρήματα που εκφράζουν τα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου σε σχέση με το θέμα που θίγει.

- Να εντοπίσετε στίχους που επιβεβαιώνουν το παραπάνω.
- Ποια αισθήματα του ποιητικού υποκειμένου εκφράζονται μέσω των παραπάνω στίχων;
- Πιστεύετε ότι τα γλωσσικά ευρήματα, που εντοπίσατε, ενισχύουν την ανταποκρισιμότητα του δέκτη στο ποίημα;

Στο Σταυραϊτό

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ περιλαμβάνεται στη συλλογή Ο τραγουδιστής του βουνού και της στάνης, η οποία εκδόθηκε ένα χρόνο πριν από το θάνατο του ποιητή.

Από μικρό κι απ' άφαντο πουλάκι, σταυραϊτέ μου,
παίρνεις κορμί με τον καιρό και δύναμη κι αγέρα
κι απλώνεις πήχες τα φτερά και πιθαμές τα νύχια
και μες στα σύγνεφα πετάς, μες στα βουνά ανεμίζεις·
φωλιάζεις μες στα κράκουρα, συχνομιλάς με τ' άστρα,
με την βροντή ερωτεύεσαι κι απιδρομάς και παίζεις
με τ' άγρια αστροπέλεκα και βασιλιά σε κράζουν
του κάμπου τα πετούμενα και του βουνού οι πετρίτες.

Έτσι εγεννήθηκε μικρός κι ο πόθος μου στα στήθη
κι απ' άφαντο κι απ' άπλερο πουλάκι, σταυραϊτέ μ
μεγάλωσε, πήρε φτερά, πήρε κορμί και νύχια
και μου ματώνει την καρδιά, τα σωθικά μου σκίζει·
κι έγινε τώρα ο πόθος μου αϊτός, στοιχειό και δράκος
κι εφώλιασε βαθιά βαθιά μες στ' άσαρκο κορμί μου
και τρώει κρυφά τα σπλάχνα μου, κουφοβοσκάει τη νιότη.

Μπεζέρισα να περπατώ στου κάμπου τα λιοβόρια.
Θέλω τ' αφήλου ν' ανεβώ· ν' αράξω θέλω, αϊτέ μου,
μες στην παλιά μου κατοικιά, στην πρώτη τη φωλιά μου,
θέλω ν' αράξω στα βουνά, θέλω να ζάω μ' εσένα.
Θέλω τ' ανήμερο καπρί, τ' αρκούδι, το πλατόνι,
καθημερνή μου κι ακριβή να τα 'χω συντροφιά μου.
Κάθε βραδούλα, κάθε αυγή, θέλω το κρύο τ' αγέρι
να 'ρχεται από την λαγκαδιά, σαν μάνα, σαν αδέρφι
να μου χαϊδεύει τα μαλλιά και τ' ανοιχτά μου στήθη.

Θέλω η βρυσούλα, η ρεματιά, παλιές γλυκιές μου αγάπες
να μου προσφέρουν γιατρικό τ' αθάνατα νερά τους.
Θέλω του λόγκου τα πουλιά με τον κελαϊδισμό τους
να με κοιμίζουν το βραδύ, να με ξυπνούν το τάχυ.
Και θέλω να 'χω στρώμα μου να 'χω και σκέπασμά μου
το καλοκαίρι τα κλαδιά και τον χειμώνα τα χιόνια.

Κλωνάρια απ' αγριοπρίναρα, φουρκάλες από ελάτια
θέλω να στρώνω στοιβανιές κι απάνου να πλαγιάζω,
ν' ακούω τον ήχο της βροχής και να γλυκοκοιμιέμαι.
Από ημερόδεντρον, αϊτέ, θέλω να τρώω βαλάνια,
θέλω να τρώω τυρί αλαφιού και γάλα απ' άγριο γίδι.

Θέλω ν' ακούω τριγύρω μου πεύκα κι οξιές να σκούζουν,
θέλω να περπατώ γκρεμούς, ραϊδιά, ψηλά στεφάνια,
θέλω κρεμάμενα νερά δεξιά ζερβιά να βλέπω.
Θέλω ν' ακούω τα νύχια σου να τα τροχάς στα βράχια,

ν' ακούω την άγρια σου κραυγή, τον ίσκιο σου να βλέπω.

Θέλω, μα δεν έχω φτερά, δεν έχω κλαπατάρια
και τυραννιέμαι και πονώ και σβηέμαι νύχτα μέρα.

Παρακαλώ σε, σταυραϊτέ, για χαμηλώσου ολίγο
και δώσ' μου τες φτερούγες σου και πάρε με μαζί σου,
πάρε με απάνου στα βουνά, τι θα με φάει ο κάμπος!

κράκουρα: οι άκρες των ψηλών βουνών.

A. Να αναζητήσετε στο διαδίκτυο υλικό για τη ζωή και το έργο του ποιητή Κρυστάλλη.

1. Πώς συνδέονται τα στοιχεία του βίου του ποιητή, που συλλέξατε, με το παραπάνω ποίημα;
2. Με βάση τις εμπειρίες και τα βιώματά του ο ποιητής καταθέτει γνήσιο, απροσποίητο και λυρικότατο αίσθημα προς τη φύση συνολικά, απευθυνόμενος μάλιστα στο βασιλιά των πτηνών, τον Σταυραετό.
  - Να επιβεβαιώσεις την παραπάνω τοποθέτηση με αναφορές σε συγκεκριμένους κειμενικούς δείκτες του ποιήματος.
  - Ποια θέση κατέχει το περιεχόμενο της παραπάνω ποιητικής αφήγησης στους προβληματισμούς ενός νέου της ηλικίας σου σήμερα; Η παραπάνω ποιητική αφήγηση προκαλεί συγκίνηση και γιατί; Μήπως είναι αδιάφορη και γιατί;
3. Ας διαβάσουμε το ποίημα «Είναι» της Μ. Παπαδημητρίου χωρίς τους στίχους του Κρυστάλλη:

Είναι

... οι κουκουναριές στο πεζοδρόμιο που άπλωσαν ρίζες
κάτω απ' την ασφαλτο και τη γκάστρωσαν
ο σαλαπετεινός που δε φάνηκε Απρίλης μήνας , αλήθεια
είναι η ασφυξία της τσιμεντένιας πρωτεύουσας ξανά πάντα
ένα Πάσχα χιονισμένο στις Κυκλάδες μηδέν Κελσίου
η λεμονιά η αλέμονη στη λάσπη της βροχής να κοκκινίζει
είναι ποτάμια τοξικά και δάση αποκαϊδία, ζώνες νεκρές
πνίχτρες βροχές, ρέματα μπαζωμένα, καταραμένα υστερνά
είναι λόγια, πρωτόκολλα, μηχανισμοί, αποφάσεις

φαινόμενα ακρότατα, η ανακύκλωση της απάθειας
ο βίος ο αβίωτος και ο κακός μας ο καιρός ο άχαρος
είναι η παραίτηση η απόσταση η ερημιά η απόγνωση
οι μετρήσεις του Εθνικού Αστεροσκοπείου στο βρόντο
εγώ κι εσύ που δεν φταίμε νομίζουμε, κατά τύχη μαζί
ανέστιοι πολίτες της φτώχειας, συλλέκτες του τίποτα
με ένα ποίημα από καρδιάς αποκαρδιωμένο κι αδέσποτο
στο γκρίζο φόντο των καιρών, άλλοτε ουρανός.

- Ποια πρόθεση του ποιητικού υποκειμένου αποκαλύπτεται, κατά τη γνώμη σας, από την απόφαση να εντάξει στο παραπάνω ποίημα στίχους από τον « Σταυραετό»; Τι προσπαθεί να επιτύχει η ποιήτρια εντάσσοντας στο ποίημά της τους συγκεκριμένους στίχους; Είναι επιτυχημένη, κατά τη γνώμη σας, αυτή η προσπάθεια;